

Onderwerp: Kijk! op de Wiericke
DM-nummer: 1142787 versie 8

Voorgesteld besluit

Het Algemeen Bestuur wordt voorgesteld:

- In te stemmen met het realiseren van de Kijk! op de Wiericke en hiertoe een nadere invulling van de scope van het project Integraal Plan Enkele Wiericke vast te stellen;
- voor de realisatie een krediet van €98.000,- uit het resterend krediet van het project Integraal Plan Enkele Wiericke ter beschikking te stellen, zulks op voorwaarde dat het eigendom na realisatie aan een derde partij wordt overgedragen.

Toelichting

Ten behoeve van het verbeteren van de waterveiligheid door het versterken van de oostelijke waterkering langs de Enkele Wiericke zijn drie markant in het landschap aanwezige populieren gerooid. Deze populieren waren een blikvanger in het landschap. De locatie van de populieren vindt u in bijlage 1. Om de plek van de populieren te markeren is het idee ontstaan om de stammen van deze drie populieren na rooien te gebruiken als pijlers van een toeristische pleisterplaats, met de titel Kijk! op de Wiericke. De pleisterplaats bestaat uit een educatief informatiepunt met uitkijkmogelijkheid op de Enkele Wiericke, de Oude Hollandse Waterlinie, Driebruggen, polder Oukoop en het fort Wierickeschans.

Kijk! op de Wiericke biedt de omgeving een toeristisch en cultuurhistorisch attractiepoint voor fietsers tussen Driebruggen en de Reeuwijkse plassen en is een uitstapje vanuit het Fort Wierickeschans. Naast een attractiepoint voor de omgeving, is Kijk! op de Wiericke een educatief en communicatief visitekaartje voor het waterschap. In bijlage 2 vindt u de ontwerpschetsen en diverse verbeeldingen voor Kijk! op de Wiericke.

Met dit voorstel wordt het Algemeen Bestuur gevraagd in te stemmen met de nadere invulling van de scope van het Integraal Plan Enkele Wiericke met het opnieuw oprichten van een markante plek in de omgeving: Kijk! op de Wiericke.

Een idee ontstaan vanuit jarenlang werken aan de Wierickes

De omwonenden van de Enkele en Dubbele Wiericke hebben een lange periode van werkzaamheden van het waterschap achter de rug. We doelen hiermee op de kadeverbeteringen van de Dubbele Wiericke (beide zijden) en de integrale aanpak van de Enkele Wiericke, baggerwerkzaamheden in beide hoofdwatergangen en de renovatie van de Goejanvervellesluis, gemaal Lange Weide en de inlaat in Hekendorp. De projecten zijn weergegeven op de kaart in bijlage 3. Al deze projecten betekenden overlast door onder andere bagger- en kleitransporten met groot materieel, wegafsluitingen, afgesloten wandelroutes en beperkte vismogelijkheden. Desondanks is er meegewerkt met het waterschap om de projecten voorspoedig en kostenefficiënt te kunnen uitvoeren. De realisatie van "Kijk! op de Wiericke" is de afsluiting van ruim zes jaar werken aan waterkeringen en watersysteem in het gebied Gouwe Wiericke en geeft fysiek vorm aan de goede samenwerking tussen omgeving en waterschap. Een samenwerking die het waterschap ook in de toekomst door bodemdaling en een stijgende zeespiegel nog veelvuldig zal moeten aanspreken.

Een voorbeeld van 'zorgen voor, naar samen met'

Kijk! op de Wiericke is een voorbeeld van 'samen met', waaraan een groot deel van de (maatschappelijke) partners bijdragen waarmee in de projecten is samengewerkt. Het ontwerp is, na input van de Dorpsraad Driebruggen en Fort Wierickeschans, mede vormgegeven door leerlingen van het Wellant College (studies Watermanagement en Groen, Grond & Infra) in samenwerking met Peek Bouw & Infra B.V. Naast deze partners is de gemeente Bodegraven-Reeuwijk als eigenaar van de grond en vergunningverlenende instantie betrokken. De omgevingsvergunning is inmiddels verkregen. Het initiatief heeft een subsidietoezegging verkregen van €12.500,- van de Provincie Zuid-Holland vanuit het programma Erfgoedlijn Oude Hollandse Waterlinie.

Nadere invulling van de scope

Het bouwen van Kijk! op de Wiericke maakt als zodanig geen onderdeel uit van de oorspronkelijke scope van het Integraal Plan Enkele Wiericke. In bijlage 4 vindt u de omschrijving van de doelstellingen van het project zoals omschreven in het plan van aanpak, behorend bij de kredietaanvraag. De hoofddoelen van het project zijn reeds gerealiseerd door het uitvoeren van de volgende maatregelen:

- Aanleg van een natuurvriendelijke oever in de Enkele Wiericke geeft invulling aan de KRW doelen en verbetering van de waterkwaliteit.
- Aanleg van een waterbergingsloot met natuurvriendelijke oever geeft invulling aan een robuust en klimaatbestendig watersysteem in polder Lange Weide en verbetering van de waterkwaliteit aldaar.
- Verbetering van de waterkering geeft invulling aan de verbeteropgave van de regionale waterkering langs de Enkele Wiericke.

In de omschrijving van de doelstellingen wordt ook gesproken over het streven naar de recreatieve ontsluiting van het gebied. In het project is de kade van de Enkele Wiericke ontdaan van hekwerken en obstakels en daarmee vrij bewandelbaar. Tevens is ter hoogte van de locatie van Kijk! op de Wiericke de waterkering over een lengte van 1 ha ingezaaid met een bloemrijk grasmengsel en wordt het maaibeheer hierop afgestemd.

Bovengenoemde maatregelen en doelen zijn opgenomen in de scope van het project. Zoals gezegd maakt Kijk! op de Wiericke geen onderdeel uit van deze scope. Wel draagt Kijk! op de Wiericke bij aan de recreatieve ontsluiting van het gebied en geeft daarnaast invulling aan het beleid van het waterschap op het gebied van cultuur, recreatief medegebruik en educatie.

Cultuurhistorie en Recreatief Medegebruik

Kijk! op de Wiericke geeft nadere invulling aan de recreatieve ontsluiting van de Enkele Wiericke en de verbinding met het Fort Wierickeschans. Kijk! op de Wiericke bevindt zich langs een aantrekkelijke en veel gebruikte fiets- en wandelroute te midden van het veenweide landschap in het Groene Hart. Het is een halte voor de fluisterboot tochten vanuit het Fort Wierickeschans. Kijk! op de Wiericke biedt een inspirerende rustplek voor recreatieve passanten waarbij informatieborden onder andere inzicht bieden in:

- Het belang van het werk van het waterschap dat hier is uitgevoerd en het besef dat dit in het veenweide gebied nooit klaar is;
- de historie van dit gebied, langs de Enkele Wiericke, nabij de Prinsendijk en met zicht op het Fort Wierickeschans, beiden onlosmakelijk verbonden met de Oude Hollandse Waterlinie;
- de zoektocht naar de integratie van de belangen van natuur, cultuur en agricultuur in het Gouwe Wiericke gebied.

Educatie

Kijk! op de Wiericke biedt ook een opleidingsplek voor leerlingen van het Wellant College die betrokken zijn bij het ontwerp, de bouw en het onderhoud.

Samenwerking in realisatie, overdracht van beheer en onderhoud

Conform het huidige beleid omtrent recreatief medegebruik én de wens dat dit initiatief van het waterschap moet landen in en gedragen moet worden door de omgeving, is een voorwaarde van het waterschap dat het eigendom, beheer en onderhoud overgedragen wordt aan een derde partij. Momenteel worden hier met gemeente Bodegraven-Reeuwijk gesprekken over gevoerd. Andere partijen aan wie het mogelijkerwijs kan worden overgedragen zijn Staatsbosbeheer, Stichting Fort Wierickeschans en het Dorpsplatform Driebruggen. Indien er met geen van de partijen een overeenstemming wordt bereikt, wordt Kijk! op de Wiericke niet gerealiseerd. Overdracht van het eigendom naar een derde betekent dat ook de risico's van het beheer en onderhoud (zoals aansprakelijkheid en hoge onderhoudskosten door vandalisme) overgedragen worden. Het ontwerp van Kijk! op de Wiericke zal voldoen aan alle eisen en levert geen risico op voor de veiligheid van de waterkering.

Kaders

- Het Integraal Plan Enkele Wiericke is één van de projecten waarvoor in 2011 Nota Ruimte subsidie is aangevraagd en verkregen. Hiervoor is in 2011 de kredietaanvraag Nota Ruimte Middelen vastgesteld (besluit Algemeen Bestuur, 21 december 2011, DM447055).
- De scope van het Integraal Plan Enkele Wiericke is vastgelegd in de bij de kredietaanvraag behorende bijlage "Projectplan tbv subsidieaanvraag Nota Ruimte Middelen, Een integraal plan voor de Enkele Wiericke in polder Lange Weide (besluit Algemeen Bestuur, 21 december 2011, DM357469).
- De uitgangspunten die het waterschap hanteert bij synergiekansen voor recreatie als gevolg van investeringsprojecten is vastgelegd in de Nota recreatief medegebruik (DM919923)

Financiële aspecten

Het realiseren van Kijk! op de Wiericke vergt een investering van €98.000,- voor het verder uitwerken van het ontwerp, constructieberekening, materiaal- en assemblagekosten. Vanuit de Erfgoedlijn Oude Hollandse Waterlinie van de provincie Zuid-Holland is een subsidie beschikbaar gesteld van €12.500,-. De netto investering bedraagt dan €85.500,-.

Het project Integraal Plan Enkele Wiericke bevindt zich momenteel in de nazorgfase en zal in de zomer van 2017 definitief afgerond worden. Voor dit project is een krediet beschikbaar gesteld van € 7 mln. De doelen van het integraal plan zijn gerealiseerd met een investering van € 6,8 mln, met een bijdrage van € 3,4 mln vanuit de Nota Ruimte Middelen van de Provincie Zuid-Holland. Dit betekent dat het niet gebruikte krediet van € 200.000 terug zal vloeien in de algemene middelen. Het voorstel is om hiervan €98.000,- beschikbaar te stellen voor het realiseren van Kijk! op de Wiericke.

In de projectraming was € 75.000,- gelabeld voor de recreatieve ontsluiting. Er is voor het inzaaien met bloemrijk grasmengsel en het obstakelvrij maken van de kade € 25.000,- uitgegeven. Dit betekent dat er nog € 50.000,- beschikbaar is met het label 'recreatieve ontsluiting'.

Communicatie aspecten

In februari 2016 is een nieuwsbericht in de lokale krant verschenen (zie bijlage 5) en is het initiatief besproken in de Dorpsraad Driebruggen om het draagvlak af te tasten. Indien overgegaan wordt tot realisatie worden de uitvoeringsplannen verder met belanghebbenden (o.a. gemeente en direct omwonenden) besproken. De opening van Kijk! op de Wiericke zal worden gecombineerd met de oplevering van het project Integraal Plan Enkele Wiericke. De communicatie en PR loopt samen op met de afronding van het Integraal Plan Enkele Wiericke.

Na de realisatie wordt Kijk! op de Enkele Wiericke opgenomen in de diverse routebeschrijvingen van toeristische routes die er langs komen. Met Fort Wierickeschans wordt onderzocht welke mogelijkheden er verder zijn om het onder de aandacht te brengen.

Naast de communicatie met de omgeving, vormt Kijk! op de Wiericke zelf ook een communicatiemiddel. Het is een educatief, cultuurhistorisch, recreatief ontmoetings- en voorlichtingspunt waar we het werk van het waterschap vóór en samen met de omgeving in de schijnwerpers kunnen zetten.

MVO aspecten

Het gehele idee van Kijk! op de Wiericke is een voorbeeld van Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen. Het is een investering in leefomgeving waarin tevens educatieve kansen/doelen worden verzilverd (Wellant College). Het versterkt recreatieve (wandelen/fietsen), culturele (OHW) en natuurwaarden (uitkijk Oukoop – natuur van Staatsbosbeheer) in het gebied. Bovendien is Kijk! op de Wiericke geen paraplu van het waterschap maar een idee van het waterschap dat door de belanghebbenden in de omgeving wordt omarmd en door het waterschap wordt gefaciliteerd.

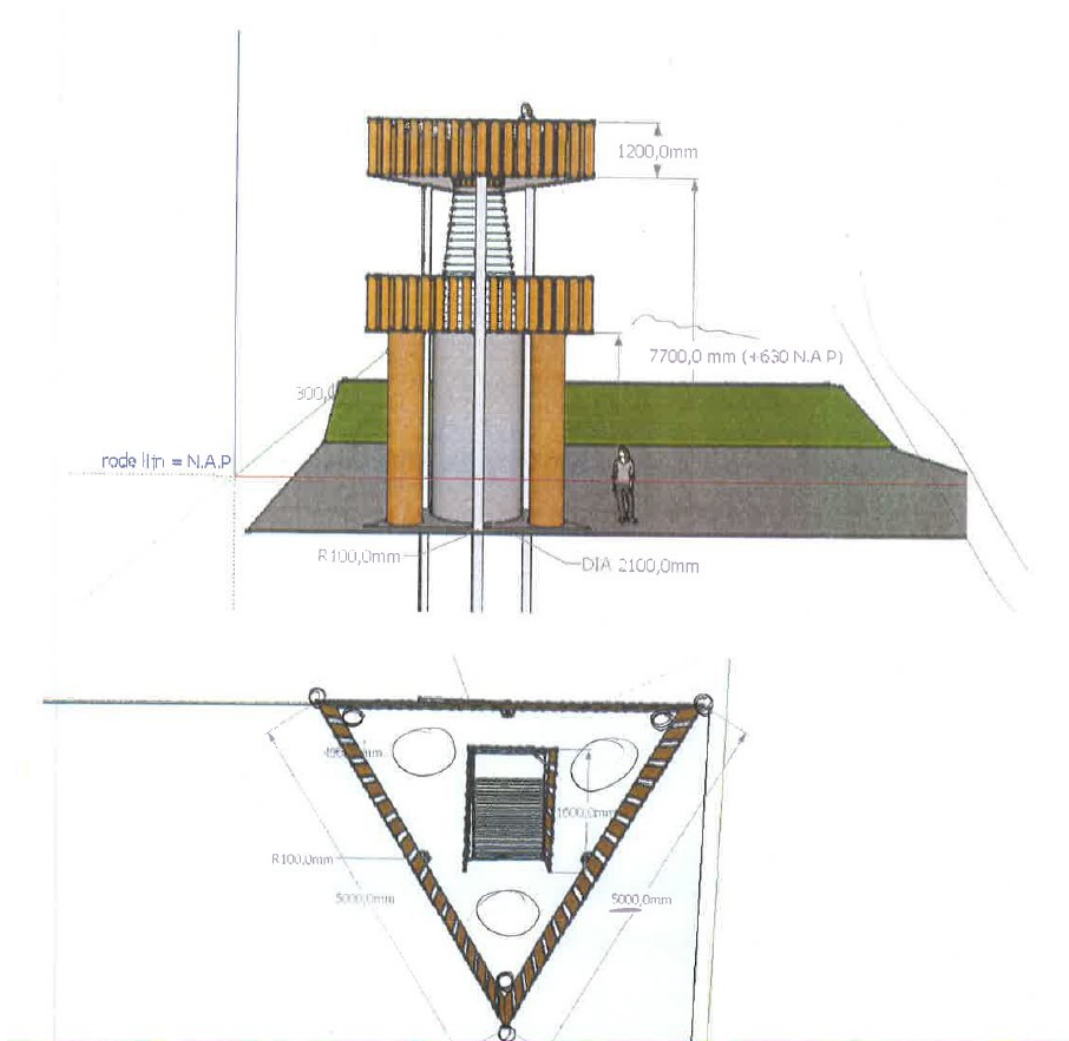
Bijlagen

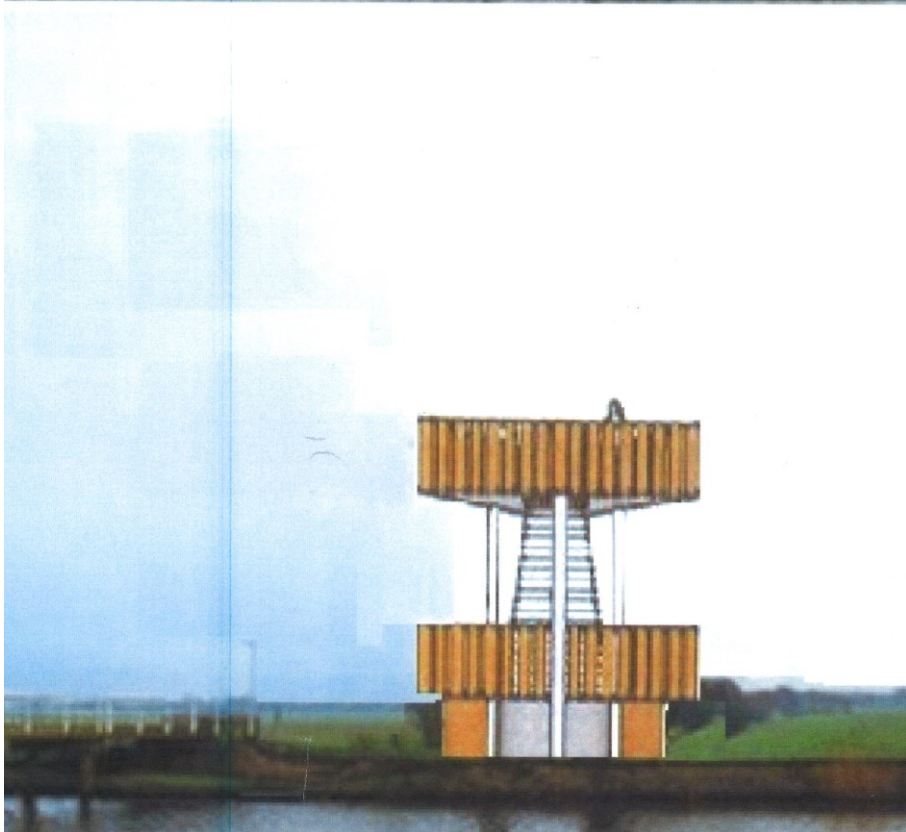
1. Locatie Kijk! op de Wiericke
2. Ontwerpschets, maquette en artist impression
3. Kaart projecten werken aan de Wierickes
4. Oorspronkelijke scope Integraal Plan Enkele Wiericke
5. Artikel Kijk op Bodegraven-Reeuwijk, 17 februari 2016

BIJLAGE 1: Locatie Kijk! op de Wiericke

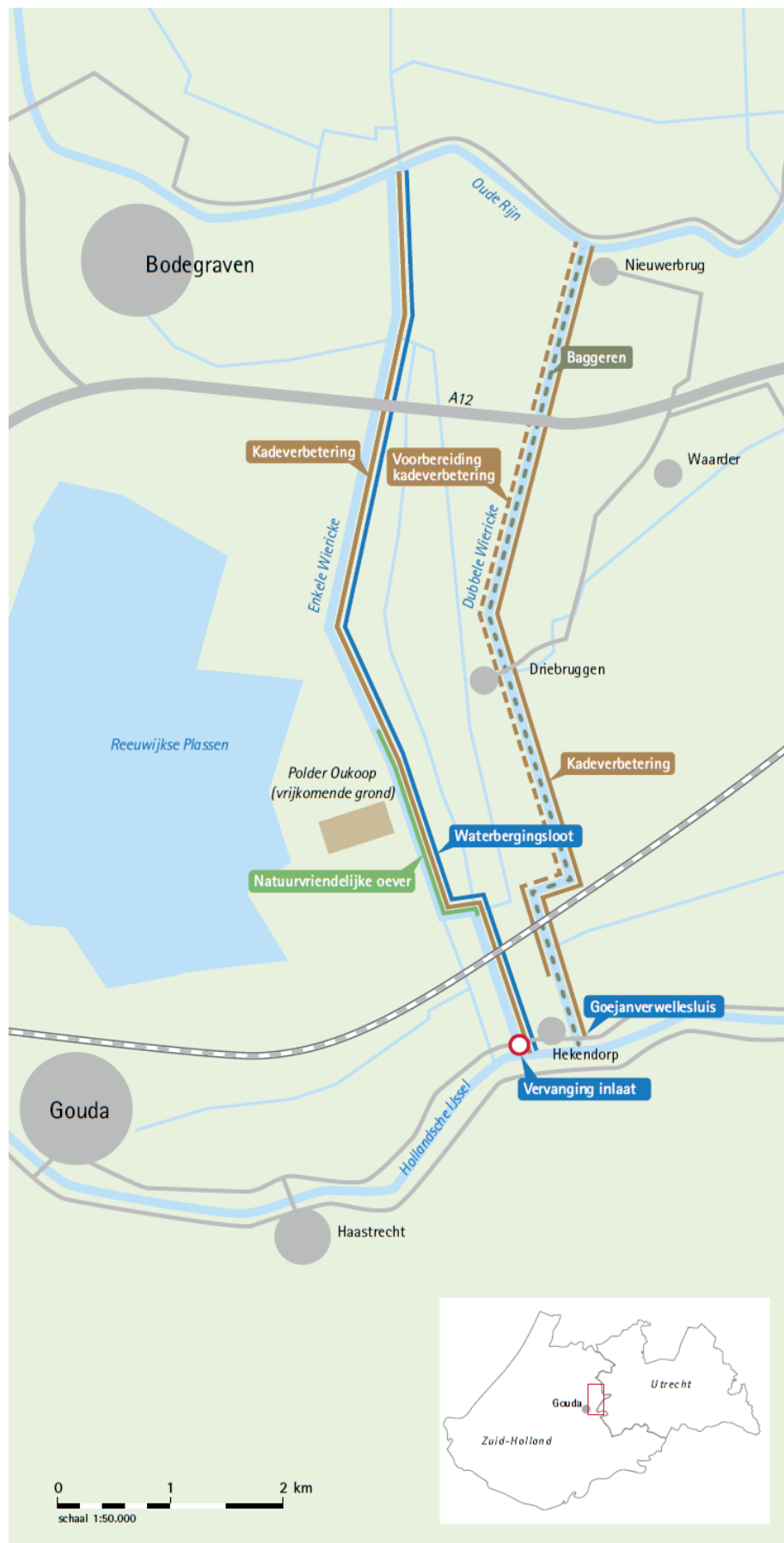

BIJLAGE 2: Ontwerpschets en maquette

BIJLAGE 3: Overzicht uitgevoerde projecten bij de Wierickes

BIJLAGE 4: Oorspronkelijke scope van het Integraal Plan Enkele Wiericke

Doelstelling

Binnen het integrale project Enkele Wiericke in polder Lange Weide worden een aantal hoofddoelstellingen in samenhang gerealiseerd: het creëren van waterberging in polder Lange Weide, het realiseren van KRW doelen in de Enkele Wiericke en waterkwaliteitsverbetering in polder Lange Weide en een veilige kade. In het plan wordt rekening gehouden met de landschappelijke inpassing en wordt ook voorzien in een recreatieve verbinding langs de Enkele Wiericke die kan aantakken op fort Wierickeschans. Voor het realiseren van deze doelen wordt de aanleg van natuurvriendelijke oevers in de Enkele Wiericke gecombineerd met kadeverbetering. Samenhangend met de kadeverbetering wordt de teensloot van de kering verlegd en verbreed en voorzien van een natuurvriendelijk ingerichte waterbergingsoever.

Een nadere beschrijving van de doelen:

- Realiseren KRW doelen: de Enkele Wiericke maakt deel uit van het waterlichaam “Wierickes” (NL14_22). Het realiseren van natuurvriendelijke oevers langs de Enkele Wiericke is een belangrijke KRW maatregel om de waterkwaliteit in dit waterlichaam te verbeteren en de KRW doelen te realiseren.
- Realiseren robuust en klimaatbestendig watersysteem: In zijn totaliteit levert het project 19.000 m³ waterbergingscapaciteit op. Dit wordt bereikt door het aanleggen van een waterbergingsoever (natuurvriendelijke talud) en verbreding van de nieuwe teensloot van de Wiericke kering in polder Lange Weide.
- Verbeteren (ecologische) waterkwaliteit: In de natuurvriendelijke waterbergingsoever van de teensloot kunnen helofyten en waterplanten groeien. Deze helofyten en waterplanten halen voedingsstoffen uit het water waardoor een zuiverende werking optreedt. De oever vormt bovendien een leef- en opgroeigebied voor vis en kleine waterdieren uit de polder. De (ecologische)waterkwaliteit zal hierdoor verbeteren.
- Waterveiligheid door het verbeteren van de waterkering: het is onze wettelijke taak om er voor te zorgen dat de keringen voldoende veilig zijn voor het omliggende gebied. Om te kunnen voldoen aan de nieuwe wettelijke normen voor de keringen is het nodig om de kering langs de Enkele Wiericke aan te passen.

De waterbergingsoever heeft bovendien een potentiële functie als fourageergebied voor doelsoorten (watervogels waaronder de Smient) van het aangrenzende Natura 2000-gebied Broekvelden, Vettenbroek en polder Stein. Dit plan past binnen de beleidsdoelstellingen robuust en klimaatbestendig watersysteem, waterkwaliteit en ecologie en natuur zoals beschreven in de Business case Gouwe Wiericke. Door de realisatie van een voetpad langs de Enkele Wiericke wordt bovendien de recreatieve ontsluiting van het gebied verbeterd.

Idee voor uitkijktoren bij Enkele Wiericke

Driebruggen - Waterschap De Stichtse Rijnlanden laat vanwege de veiligheid van de dijk langs de Enkele Wiericke drie volwassen populieren kappen. Die vormen nu een landmark op die plek. Het idee is nu om een nieuw landmark te realiseren in de vorm van een uitkijktoren. Het waterschap bekijkt of er voldoende draagvlak is om samen met verschillende belanghebbenden en geïnteresseerde instanties dit plan verder vorm te geven.

Na jaren van ophogen en verbreden van de dijk en het baggeren zijn de werkzaamheden aan de Enkele Wiericke zo goed als klaar. De dijk voldoet weer aan de veiligheidsnormen. Aannemer Peek is in opdracht van De Stichtse Rijnlanden bezig met de afrondende werkzaamheden. Eén van deze werkzaamheden is het kappen van drie populieren langs het Wierickepad. Deze volwassen bomen, in de teen van de dijk, vormen een risico voor de veiligheid van de dijk. Met name door de forse boomkruin kunnen de bomen als ze vol in het blad zitten, omwaaien. Als dat gebeurt, kan met het wortelstelsel ook een deel van de dijk beschadigen. Reden voor het waterschap om maatregelen te nemen. Het waterschap heeft onderzocht of het mogelijk is om met een alternatieve constructie de bomen te behouden. De kosten van de constructie zijn, afgezet tegen de leeftijd van de drie populieren (circa 40 jaar), echter te hoog. Voor het kappen van de bomen is geen kapvergunning nodig.

De bomen komen niet voor op de lijst van van 'behoudenswaardige bomen' van de gemeente Bodegraven-Reeuwijk.

VOORLOPIG ZONDER KRUIN

De bomen zijn beeldbepalend op deze locatie ten opzichte van de Enkele Wiericke en het Wierickepad. Vandaar het plan voor een uitkijktoren, waarbij de stammen van de bomen

mogelijk kunnen worden gebruikt. Een dergelijke object biedt gebruikers van het Wierickepad een prachtig uitzicht over de mooie omgeving en de wijde omtrek. Een landmark voor de Oude Hollandse Waterlinie waar de Enkele Wiericke onlosmakelijk mee verbonden is. Gezien de verkennende gesprekken over de uitkijktoren, zullen de bomen nog niet worden gekapt. Het waterschap

gaat de bomen met het oog op de flora en fauna wel op korte termijn toppen, ontdoen van de kruin.

Voor informatie of suggesties kunt u contact opnemen met Marlous Vonk, medewerker van het waterschap, telefoon 030-6345807 of e-mail vonk.m@hdsr.nl.

Beeld: Wim de Boesere